

Fig. 1. Kapellet set fra sydøst. Foto Arnold Mikkelsen 2020. – *The chapel, seen from the south east.*

LANGESØ SKOVKAPEL

VIGERSLEV SOGN

Behovet for opførelsen af et kapel til betjening af den søndre del af Vigerslev Sogn opstod som følge af sognets demografiske udvikling i 1800-tallet. Mens den middelalderlige sognekirke i Vigerslev lå på 'Sletten' i sognets nordre del, kom befolkningstilvæksten primært langs landevejen, Rugårdsvej, i syd; et forhold, der kun blev forstærket efter 1911, da Morud Station blev anlagt som en del af Odense-Middelfart-banen.

Initiativet til en kirkelig betjening af Morudegnet blev taget af den nyansatte sognepræst, Henrik Roth, der 1865 begyndte at afholde gudstjeneste hver tredje søndag på Tågerød Skole nær herregården Langesø.¹ Barnedåb, vielse og begravelse skulle imidlertid fortsætte i Vigerslev Kirke, og som følge heraf opstod hurtigt

et ønske om at få rejst et kapel nær Morud, der kunne danne ramme om alle kirkelige handlinger. En indsamling til dette formål blev iværksat 1869, og da kirkeejer Adam Christopher Holsten-Charisius bakkede op om idéen og satte baroniets arkitekt, Hans Andreas Wilhelm Haugsted, på opgaven, kunne grundstenen lægges allerede 28. april samme år. Kapellet stod færdigt året efter og blev indviet 6. nov. 1870.² Det blev herefter benyttet til kirkelige handlinger hver anden søn- og helligdag, og efter 1908 blev også konfirmandforberedelsen holdt i både præstegården ved Vigerslev Kirke og nær kapellet.³ 1956 blev arealet i en radius af 100 m rundt om kirken fredet.³ Kirken var ejet af Langesøfonden frem til 1997, da den blev overdraget til Vigerslev Menighedsråd (*selveje*).⁴

Fig. 2. Ligkapellets indre (s. 6224). Foto Arnold Mikkelsen 2020. – *Interior of the mortuary chapel.*

Kirken ligger ved den vestlige ende af søen Langesø, og der er adgang til kirken ad en lille stikvej, hvor skovvejen Dyrhavelund støder til Søndersøvej. Der er ikke etableret et egentligt anlæg ved kirken, men mod syd står den såkaldte 'Kørelade', et bindingsværkshus, der blev benyttet som konfirmandstue indtil 1955. Nu fungerer køreladen som menighedshus.

Annekskirkegården blev anlagt 1920 ved Søndersøvej cirka 100 m sydvest for kirken og stod færdig 1923.⁵ Grunden blev skænket kapellet i anledning af dets 50-årsjubilæum,³ efter der havde været planer herom siden 1886.⁶ Kirkegården hegnes af et lavt dige af kløvet kamp, hvorpå der er plantet hæk. Den nordøstlige del af kirkegården er blevet udvidet med to private begravelsessteder; det ene for Berner-Schilden-Holstenslægten til Langesø, det andet for greve Otto C. Knuth og hans familie.

Kirkegårdens *hovedindgang* består af en kørelåge med en flankerende fodgængerlåge, begge med svungne stakitlåger hængt i firkantede granitpiller. I kirkegårdens nordøstlige hjørne er en stakitlåge, hvorfra en skovsti fører til Langesø

Skovkapel. For enden af en kørevej, der tjener som kirkegårdens midterakse, ligger *ligkapellet*, en bygning med kamtakke gavle opført o. 1923 af røde teglsten og med rødt tegltag. Dets indre er udsmykket med en blomsterdekoration og et malet kors fra 1924 (restaureret 1986).

Fig. 3. Annekskirkegården (s. 6224). Foto Arnold Mikkelsen 2020. – *The annexe churchyard.*

BYGNING

Den lille kirke er en velbevaret teglstensbygning fra 1870 efter tegninger af H. A. W. Haugsted. Koret er imod sædvane vestvendt og hele bygningens orientering sydvestlig.

Den røde teglstenskirke i nygotisk stil er fra 1870 og opført af bygmester Hans Johansen fra den nært ved liggende landsby Rue efter planer af Odensearkitekten H. A. W. Haugsted. Bygningen, der måler ca. 19 m fra øst til vest, står nu som et helstøbt og velbevaret værk fra perioden, der på fornem vis illustrerer tidens smag (jf. fig. 1). Planen følger en traditionel opdeling i kor og skib, hvor koret dog er afsluttet femsidet. Murene er opført over en let fremskudt sokkel af granitkvadre og er øverst afsluttet i en kompliceret falsgesims (jf. fig. 1). Korets vestfacade er prydet af en falset cirkelblænding, mens man i facaden over indgangsdøren til skibet har indsat en *facadeskulptur* i form af et bevinget englehoved udført til kirken i marmor, bestilt hos den danske kunster C. F. Holbech, der arbejdede i Rom (fig. 1).⁷

Indgangen til kirken er i øst og udformet som en høj, spidsbuet portal med profilerede vanger (jf. fig. 1). Over den retkantede dør er der indsat et vindue, der antager karakter af et spejl.

Det indre oplyses af tre *vinduer* i skibets langsider samt to korvinduer i korpolygonens nord- og sydvestre facade (jf. fig. 7-8; s. 6228). Vinduerne står med oprindelige støbejernsrammer. Som alle andre elementer i byggeriet er vinduerne pynteligt udført som spidsbuede åbninger med falsede vanger og en profileret sålbænk i sandsten, der gentager dele af gesimsens udformning. Korets to vinduer er slankere end skibets, men ellers udført omtrent identiske med disse.

I det *indre* er dispositionen af rummet stort set uforandret siden opførelsen. Østligt i skibet er der indrettet et lille *vindfang* med døre mod henholdsvis syd og nord, mens en tredje dør leder ind til det egentlige kirkerum (jf. fig. 6).⁸ Den søndre dør åbner ud til et rum, der tjener som *sakristi* og magasin, mens det nordre rum fortsat indeholder den oprindelige *spindeltrappe* af støbejern, der noget indeklemmt giver adgang til orgelpulpituret (jf. s. 6232). I kirkerummet for-

bindes kor og skib gennem en højtrejst, profileret og spidsbuet arkade (jf. fig. 5).

Koret dækkes af et indbygget, femdelt *ribbehvælv* med biribber, der danner spidse buer over kappernes sammenstød med korets vægge. Skibet står med *åben tagstol* og kendetegnes ved fem ornamenterede spær pyntet med firpasåbninger og hængeknopper i samme nygotiske formsprog som resten af kirken. En tilsvarende åben tagstol kendes fra H. A. W. Haugsteds kirke i Padesø (s. 6091).

I vest rejser skibets gavltrekan sig over koret med ni kamtakker. Mod øst står kirken med en blændingsprydet gavltrekan, kronet af otte kamtakker (jf. fig. 1). Fra gavlfoden hæver otte lancetformede, falsede blændinger sig. I gavlens midte er der anbragt en fladbuet åbning under et falset og spidsbuet spejl. I åbningen, der fører ind til kirkerummet over orgelpulpituret, hænger kirkens *klokke* (jf. s. 6232). I det indre er åbningen lukket af en skabslignende trækasse (jf. fig. 6).

På østgavlens spids er der rejst en liseninddelt *tagrytter* i sandsten, der gennembrydes af otte let spidsbuede åbninger (jf. fig. 1) og afsluttes af et lavt spir, som krones af et latinsk kors over en forgyldt knop.

(†) *Krypt*. Under koret er der samtidig med kirkens opførelse blevet etableret en krypt med en nu blændet *†*adgang, der gennembryder soklen, anbragt i korets vestgavl under et fladbuet, tre skifter højt prydstik. Krypten fik lys fra to kvadratiske *†*vinduer, der flankerede nedgangen i henholdsvis den nord- og sydvendte gavlfacade. Begge vindu-

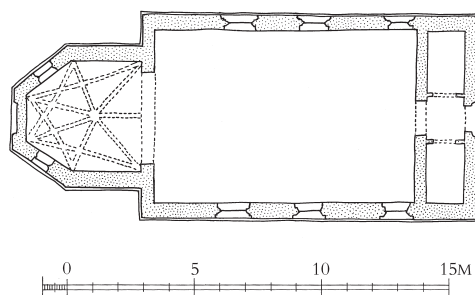

Fig. 4. Plan. 1:300. Målt af David Burmeister og Martin Wangsgaard Jürgensen, tegnet af sidstnævnte 2021. Signaturforklaring s. 11. – *Plan. Key* on p. 11.

er blev blændet samtidig med nedgangen, da man sløjfede krypten 1999 (jf. s. 6233).

Gulve. Korets gulv hæver sig med tre trin i natursten over resten af kirken og dækkes af kvadratiske Ølandsfliser. I skibet og vindfanget ligger der mindre, kvadratiske grå og sorte klinker i skaktavlsmønster, der formentlig stammer fra op-

førelsestidspunktet, mens der er lakerede bræddegulve i sakristiet og trapperummet. Korttrappen og korets gulv var før en renovering af kirken 1999 dækket af malede $\dagger$ cementfliser, hvilket givetvis var den oprindelige løsning.⁹

Tagbeklædning. Kor og skib er tækket med skifer. Et enkelt jernvindue i korets tag giver lys til

Fig. 5. Indre set mod vest. Foto Arnold Mikkelsen 2020. – Interior looking west.

rummet over hvælvet. Spiret over østgavlen er dækket af kobber.

Opvarmning. Bygningen opvarmes i dag af et el-varmeanlæg fra 1977 med rørovn anbragt under bænken.¹⁰ Den første opvarmning skete ved en kakkelovn, der 1933 blev erstattet af en koksfyret t-kalorifer.³ En skorsten fra kirkens første varme-

anlæg er trukket ud gennem vestgavlens øverste kamtak og står fortsat bevaret.

I det ydre står kirken i blank mur, mens de indre vægge er pudsede. Korets hvælv er pudset, men ribberne står i blank tegl, og skibets åbne tagstol er brunmalet. Hele kirkebygningen omgives af perlegrus.

Fig. 6. Indre set mod øst. Foto Arnold Mikkelsen 2020. – *Interior looking east.*

Fig. 7-8. Glasmalerier i koret. 7. Johannes Døber i koret (s. 6228). 8. Apostlen Peter (s. 6228). Foto Arnold Mikkelsen 2020. — Stained glass in the chancel. 7. John the Baptist. 8. The apostle Peter.

GLASMALERI

To glasmalerier, samtidige med kirkens opførelse 1870, er indsat i korets vinduer. Glasarbejderne er bestilt i München og udført i et tidstypisk nygotisk formsprog, der kendes fra netop de store værksteder i München og Köln på denne tid.⁷

Det *nordre maleri* viser den skæggede, barfodede *Johannes Døberen*, der stående med sit rørkors i den ene hånd peger op imod himlen med den anden (fig. 7). Han er iklædt sin kameluldsdragt, hvorover han bærer et farvestrålende grønt klæde med purpurfarvet inderside. Johannes Døberen er anbragt under en gotisk baldakin, malet som var den udført i sten, og vist på en baggrund af en gylden brokadebaggrund. Under ham, mellem to spids-

buede vinduer, er kirkens stifter Adam Christopher Holsten-Carisius' våben gengivet. Hele scenen er indrammet af en broget, geometrisk frise.

Det *søndre maleri* fremstiller *apostlen Peter*, der er vist aldrende, hvidhåret og på bare fødder med nøglen og evangeliet i hænderne (fig. 8). Han er iført en purpurfarvet kjortel, hvorover han har et gyldent klæde med rødt for. Peter er fremstillet på en lys, gylden brokadebaggrund og står, som Johannes Døberen, dækket af en gotisk baldakin. Under ham, mellem to spidsbuede vinduer, er alliancevåbenet for Friccius-Schilden Holsten vist som en henvisning til Augusta Magdalene Friccius von Schilden, hustru til Adam Christopher Holsten-Carisius. Hele scenen er indrammet af en broget, geometrisk frise.

Fig. 9. Altertavle, 1870, med maleri af Wenzel Tornøe (s. 6230). Foto Arnold Mikkelsen 2020. – *Altarpiece, 1870, with painting by Wenzel Tornøe.*

INVENTAR

Inventaret er i hovedsagen fra kapellets opførelse og en stor del, navnlig stolestaderne, er tegnet af dets arkitekt H. A. W. Haugsted. Det samtidige altermaleri er udført af den fynske kunstner Wenzel Tornøe og forestiller *Jesus og Synderinden*. Orglet er bygget af Bruno Christensen 1972. Efter indbrud i kapellet 2004 og 2007, hvor kirkesølvet blev stjålet, men mestendels genfundet, er nyt tilkommet fra guldsmedene Claus Antonsen, Odense, og Fredberg Kirkesølvsmeden. I nyere tid (2016) er også tilgået et vægtæppe udført af Inger Anker Hansen.

Farvesætning og istandsættelse. Inventaret står overvejende i blankt træ, der suppleres af dels stolestadernes violette hynder, dels det røde alterklæde og knæfald i koret. Kirken er senest istandsat 2000.

Alterbordet, 1870, er af fyr og måler 159×57 cm og er 100 cm højt. Det er beklædt med et *alterklæde* af rødt fløjlsudsmykket med et kors, der har en tornekrone hængende om kors-skæringen, og kanteband af guldbrokade.

Fig. 10. Altersæt fra 1870 med oblatæske fra 2007 (s. 6230). Foto Arnold Mikkelsen 2020. – *Communion set from 1870 with wafer box from 2007.*

Altertavle (fig. 9), 1870, i nygotisk stil med et storstykke formet som en spidsbuet portal prydet af fialer samt små krabbeblade og stillet på et postament, der er ført ned bag alterbordet og er lidt bredere end dette. I tavlen er indsat Wenzel Tornøes *altermaleri* af *Jesus og Synderinden*, signeret »18VT 70.«. Jesus står centralt i billedet ikklædt en rød kjortel og hvid kappe. Ved hans højre side står disciplene, mens synderinden knæler til venstre for ham og gemmer sit ansigt i skam, alt imens Jesus udfører en talende gestus i retning af hende. I det smalle postamentfelt er Jesus' ord citeret med guldfraktur på sort bund: »Den som er skyldløs iblandt Eder/ kaste første Steen paa hende./ Joh. Ev. Cap. 8.v7.« (Joh. 8,7). Altertavlen er senest restaureret 2000, efter at den var blevet udsat for hærværk under et indbrud i kirken.

Altersættet (jf. fig. 10) er udført 1870. *Kalken* er 25 cm høj, med cirkulær fod hvis overside er let konkav og udsmykket med et indgraveret mønster af en zigzaglinje med planteornament i mellemrummene. Skaftet er slankt og omtrent cylindrisk med to led, og bægret er konisk og forsynet med en indgraveret indskrift: »A. C. Holsten Charisius/ 1870«. På standkanten er stemplet to sølvmærker, det ene et kvadratisk mærke med et kvindehoved i profil, det andet forestiller et våbenskjold og bogstavet F; mærkerne er tilsyneladende ikke danske. *Disken* måler 13,5 cm i

diameter og er glat med et indgraveret kors under bunden, hvor de samme sølvmærker som på kalken også er stemplet. Sættet blev stjålet 2007, men genfundet kort efter og repareret af guldsmed Claus Antonsen.¹¹

Oblatæske (jf. fig. 10), 2007, udført af Fredberg Kirkesølvsmiden. Æsken er cirkulær, 9,5 cm i diameter og 5 cm høj. På låget er der indgraveret et kors, og under bunden er den stemplet med lodigheds- og mestermerke: »925S TF«. Den ældre *†oblatæske* fra 1870 blev stjålet 2007.¹²

Alterkande, 1870, af tin, har fladovalt korpus med midtled og cylindrisk hals med to profiler; imellem disse er godset hamret, og der er et kors i relief. Hanken er s-svunget med dekorative slyng i begge ender. Under bunden ses gørtlermærket HVJ.

Alterstagerne (fig. 11) er udført 2005 af guldsmed Claus Antonsen. De er udført af to bronzeplader med svungne kanter, der krydser hinanden, og en tornekrone med trekantede torne tjener som midtled. På siderne er med versaler indgraveret: »Langesø Skovkapel/ Vigelslev Sogn/ 2005« og »Udført af/ C. Antonsen Guld- & Sølvsmiede/ Odense«. Stagerne blev stjålet 2007, men genfundet en måned senere. Kirkens oprindelige *†alterstager* fra 1870 blev stjålet 2004.¹²

Alterskranken, 1870, er femsidet og udført af støbejern med spinkle balustre og spejlende snoornamentik i de enkelte fag. Den fremstår sort-

Fig. 11. Alterstager, udført 2005 af Claus Antonsen (s. 6230). Foto Arnold Mikkelsen 2020. – *Altar candlesticks, made in 2005 by Claus Antonsen.*

Fig. 12. Dåbsfad nr. 2 og tilhørende kande, udført 2007 af Claus Antonsen (s. 6231). Foto Arnold Mikkelsen 2020. – Baptismal dish no. 2 and related jug, made in 2007 by Claus Antonsen

malet med detaljer i guld, mens knæfaldet er udført af rødt fløjls på en sokkel af lakeret eg.

Døbefont, 1870, af sandsten, udført i nygotisk stil med en ottekantet sokkel, hvis sider er prydet af spidsbuede blændinger. Kummen er ligeledes ottekantet og massiv bortset fra en lille fordybning, der passer til dåbsfadets bund. Kummens sider er udført som rektangulære fyldinger, der dels rummer nygotiske medaljoner, dels indskriften »Anno/ A. C. Holsten Carisius/ 1870.« hugget i fraktur.

Dåbsfade. 1) 1870, af stål(?), 40 cm i diameter med kuplet bund og fane med profilkant. 2) (Fig. 12), 2007, Claus Antonsen, Odense. 43 cm i diameter med en konkav fane, der møder den kuplede bund i en skarp kant. I bunden er indgraveret et kors, og under bunden er indgraveret med kursiv antikva og versaler: »Skænket af/ Else Marie Hansen,/ Langesø Skovkapel/ Vigerslev Sogn/ 2007/ Udført af:/ C. Antonsen Guld- & Sølvsmiede/ Odense/ født i Vigerslev Sogn 1923«. Den tilhørende *dåbskande* er 25 cm høj og cirkulær med glatte sider, der smalner til mod en slidset åbning. Under bunden er samme indskrift som på dåbsfadet. Sammen tager sættet form af en nøkkerose, idet kanden udgør den netop udsprungne blomst, mens fadet alluderer til dens blad.

Korskranken, 1870, er udført af eg som et 100 cm højt panelværk med tre fyldinger, der afsluttes af sekskantede mæglere mod den centrale trappe.

Sidstnævnte har gelænder af støbejern. Skranken er sammenbygget med prædikestolens opgang.

Prædikestol (fig. 13), 1870, udført i nyrenæssance. Kurven har tre fag med rektangulære fyldinger flankeret af hjørnehermer, som bærer en glat frise. Det centrale storfelt rummer et relief af Korsfæstelsen med Johannes og Maria ved dets sider. På kurvens hjørner står figurer af Peter med nøglen og Paulus med sit sværd, hvis klinge nu mangler. De øvrige storfag rummer fyldinger med konkave hjørner. Stolen bæres af en kraftig sokkel udført som det nedre af en firkantet, kanneleret søjle. Lydhimlen er kvadratisk med kassetteret loft. På dens overside er der to udskår-

Fig. 13. Prædikestol, 1870 (s. 6231). Foto Arnold Mikkelsen 2020. – Pulpit, 1870.

ne topstykker, begge med relief af Kristus med Globen. Stolens to hjørnefigurer og hermernes kapitæler bærer mindelser om Revninge Kirkes prædikestol fra 1882 (s. 4506), og de to prædikestole kan muligvis være udført af samme uidentificerede billedkunstner.

Stolestader, 1870. Stolene er udført i nygotisk stil med 117 cm høje, slanke gavle, der afsluttes af en cirkulær medaljon og går i et med lave, kvartcirkulære armlæn. De 2×9 stole står i egetræsådring og svarer i øvrigt til dem, der kendes i Haugsteds andre kirker: Stige Filialkirke (s. 5164) og Padesø (s. 6102).

I koret samt ved døbefonten i skibets nordvest-hjørne er opstillet i alt ni *løse stole* af eg med flet-sæde.

Salmenummertavler, 1870, fire tavler, 148×67 cm, udført i nygotisk stil med æselrygbuet form og topstykke udført som en fiale; til skydenumre. Tavlerne er af en type, der kendes fra flere af egnens kirker, heriblandt Bederslev (s. 5325), Veflinge (s. 6155) og Vigerslev (s. 6209).

Vægtæppe, o. 2016, udført af Inge Anker Hansen. Billedet er syet af stofrester som en abstrakt fremstilling af Opstandelsen, der markerer sig som en 'skybræmme' der bliver stadig lysere mod billedets øvre del. Opsat på skibets nordvæg.

Orgel (jf. fig. 6) 1972, med fire stemmer, ét manual. Bygget af Bruno Christensen, Terkelsbøl. Disposition (C-g³): Gedakt 8', Principal 4', Rørfløjte 4', Oktav 2'. Orglet, som er forsynet med låger, er placeret på pulpitur i vest, med østvendt facade og spillebord. Orglets anskaffelse blev finansieret af en anonym gave samt købmand L.P. Larsens legat; hvilket er markeret med et lille sølvskilt på orglet.¹³

†*Harmonium* 1913 leveret af Petersen og Stenstrup.¹⁴

Pulpitur (jf. fig. 6), 1870, i nygotisk udformning med et brystværn, hvis midterste sektion over døren til skibet har tværrektangulære fyldinger på hver side af et kronet våbenskjold for von Holsten-Charisius. Over de lukkede stole har brystværnet 2×3 fyldinger med spidsbuede, koblede blændinger.

Pengebøsser. To bøsser, af tin, 14,5 cm i diameter og 20 cm høje, er sortmalede med antikvaid-

Fig. 14. Tavle med mindekrans fra Sophie Magdalene Berner Schilder Holstens begravelse 1906 (s. 6233). Foto Arnold Mikkelsen 2020. – *Tablet with memorial wreath from the funeral of Sophie Magdalene Berner Schilder Holsten, 1906.*

skrifterne »Tænk paa de/ Fattige!« og »Til Indsamlinger.«. Opstillet på slanke sokler ved indgangsdøren i skibet.

Lysekroner (jf. fig. 5–6). I skibet er ophængt fire moderne lysekroner, hvis 30 spinkle arme udgår fra et cylindrisk skaft og danner en fladoval form.

Klokker. 1) 1870, støbt af jern, leveret af Bochumer Verein für Bergbau und Gußstahlfabrikation,⁷ hvis initialer, »B.V.G.«, er sat om klokkehalsen i reliefversaler. Klokken måler 57,5 cm i diameter. Nu hensat i 'Køreladen' ved siden af kirken. 2) 2005, støbt af Petit og Fritsen, Nederlandene, og skænket af A. P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal. Klokken er ophængt i vestgavlens vindue og er utilgængelig for nærmere undersøgelse.

GRAVMINDER

Mindekranse. 1) 1886, over sognepræst L. T. Leth. En forsølvet egekrans bundet med sløjfe, hvorpå der er indgraveret »Til Minde om Sognepræst H. Roth 1886. Skænket af en Deel af Kapellets Menighed.«. Indsat i en cirkulær egeramme og hængt på korbuens sydvange.

2) (Fig. 14), 1906, over Sophie Magdalene Berner Schilder Holsten. I en stor egetræsramme, ca. 210×120 cm, med karvskåret kursivindskrift »20 Juli 1830 8 April 1906 Sophie Magdalene Berner Schilder Holsten« er indsat en af følgende forsøvede genstande. A) Et skjold med de 17 giveres indgraverede navne. B) En laurbærkrans med sløjfe hvorpå læses »Taknemmelig Erindring fra Vigerslev Sogns Beboere«. C) Et skjold med indskriften »I taknemmelig Erindring fra Kammerherreindens personlige Betjening 1906«. D) To palmeblade med teksten »I taknemmelig Erindring fra Forpagter og Functionairer paa Langesø og Holstenshuus«. E) En egekrans bundet med en sløjfe, der har indskriften: »Tak fra Vigerslev Sogns Sygekasse og Understøttelsesforening«. F) Bøgeblade med den tilhørende indskrift »Til Enkebaronesse Berner Schilder Holstens Baare fra Forpagtere og Funktionære paa Clausholm 1906«. Rammen er opsat på skibets sydvæg,

(†) *Gravkrypt*, for Skovkapellets bygherre, baron Adam Christopher Holsten-Carisius, *1793, †1879, hustru Magdalene f. Friccius von Schilden, *1797, †1846 (overflyttet fra Veflinge Kirke 1879), sønnen baron Hans Holsten, *1829, †1829 (overflyttet fra Veflinge Kirke 1879), datter baronesse Sophie Magdalene Holsten, *1830, †1906 og hendes ægteemand, baron Gustav Alexander Berner Schilden Holsten, *1823, †1889. Gravkrypten er bygget under koret med adgang udefra gennem en dør i korets vestmur. Ved kapellets restaurering 2000 blev krypten opfyldt med sand og nedgangen tilmuret; kisterne forblev i krypten.¹⁰ I den blændede døråbning er nu en mindetavle af bronze, der anfører navnene på de begravede.

KILDER OG HENVISNINGER

Nedenfor er anført en oversigt over arkivalier eller utrykte kilder anvendt i beskrivelsen af Langesø Skovkapel. For en oversigt over arkivalier og litteratur samt forkortelser anvendt i Odense Amt i almindelighed jf. også s. 52-54 samt 56-59. Henvisninger til *Danmarks Kirker*, København 1933- er angivet som DK, efterfulgt af betegnelsen på det pågældende amt; referencer inden for Odense Amt har dog kun sideangivelse.

Arkivalier. Rigsarkivet i Odense (RAO). *Pastoratsarkivet*. Embedsbog 1886-1928 m.m. inklusiv synsprotokol 1862-1975 (*Pastoratsark.* Embedsbog). *Menighedsrådsarkivet*. Diverse sager 1753-1975 (*Menighedsrådsark.* Div. sager) – Regnskabsbog 1929-32 m.m. (*Menighedsrådsark.* Rgsk.). *Baroniet Holstenshuus' Godsarkiv*. Bilag til Vigerslev og Veflinge kirkers samt Langesø Skovkapels synsprotokol (*Holstenshuus godsark.* Bilag).

Litteratur. Johannes Wendt-Larsen, *Vigerslev Sogns Kirker – Vigerslev Kirke og Langesø Skovkapel*. Udgivet af Vigerslev Menighedsråd 2009.

Historisk indledning ved David Burmeister, bygningsbeskrivelse ved Martin Wangsgaard Jürgensen, inventar og gravminder ved David Burmeister, heraf dog orgler ved Kristian Lumholdt. Kildelæsning ved Marie Louise Blyme, Cecilie Bønnelycke, Kristoffer Christensen, Bjørn Westerbeek Dahl, Kathrine Faust Larsen, Lukas Svane Nielsen og Andreas Broby Åberg-Jensen. Oversættelser ved James Manley (engelsk). Korrektur ved Anne Frovin. Teknisk og grafisk tilrettelæggelse ved Mogens Vedso. Redaktionen afsluttet december 2021.

¹ Wendt-Larsen 2009 43-45.

² Wendt-Larsen 2009 45-46.

³ RAO. *Menighedsrådsark.* Div. sager.

⁴ Wendt-Larsen 2009 75.

⁵ RAO. *Menighedsrådsark.* Div. sager; Wendt-Larsen 2009 43, 71-73.

⁶ RAO. *Baroniet Holstenshuus*. Bilag; RAO *Pastoratsark.* Embedsbog.

⁷ RAO *Menighedsrådsark.* Rgsk.

⁸ De to smårum er i nyeste tid blevet indvendig beklædt med gipsvægge.

⁹ NM. *Korrespondancearkivet* (Arbejdsbeskrivelse ved Gravgaardens Arkitektkontor, 1998).

¹⁰ NM. *Korrespondancearkivet*.

¹¹ Wendt-Larsen 2009 64-65.

¹² Wendt-Larsen 2009 63.

¹³ If. *Fyns Stiftstidende* 26. november 1971.

¹⁴ Den Danske Orgelregistrant.

LANGESØ FOREST CHAPEL

The need to build a chapel to serve the southern part of Vigerslev Parish arose as a result of the demographic development of the parish in the 1800s, which primarily took place around Morud at Rugaardsvej at the southern end of the parish, while the medieval church was in the northern part. The initiative for a church serving the Morud area was taken by the newly employed pastor Henrik Roth, who in 1865 began to conduct Divine Service every third Sunday at Tågerød School near the manor of Langesø. From this came the idea to build a chapel near Morud which could form the framework for all the church's activities, and a collection for this purpose was begun in 1869. The collection won the support of the church owner Adam Christopher Holsten-Charisius, who gave the task to the Barony of Langesø's architect, Wilhelm Haugsted, and the foundation stone could be laid on 28th April 1869. The chapel was finished the next year and was consecrated on 6th November 1870. The church was owned by the Langesø Foundation until 1997, when it was transferred to the Vigerslev Congregational Council (as freehold).

Building. The red brick church in neo-Gothic style is from 1870 and is the work of the master-builder Hans Johansen from the nearby village of Rue, built to plans by the Odense archi-

tect H. A. W. Haugsted. The building is an integral, well-preserved work from the period which excellently illustrates the taste of the age. The plan follows a traditional division into chancel and nave where the chancel is however terminated at five ends. In the interior stands the nave with an open kingpost, while the chancel is covered by a rib vault. Two stained glass works from the erection of the church grace the chancel windows (John the Baptist and the Apostle Peter).

Furnishings. The furnishings are mainly from the time when the chapel was built and many items, especially the pews, were designed by its architect, Wilhelm Haugsted. The contemporary altar painting is by the Funen artist Wenzel Tornøe and shows *Jesus and the Woman Taken in Adultery*. The organ was built by Bruno Christensen in 1972. After burglaries in the chapel in 2004 and 2007, when the chapel silver was stolen, but mostly found again, new items have been added, mainly from the goldsmith Claus Antonsen, Odense. In 2016 a wall hanging made by Inger Anker Hansen was acquired.

Colour scheme and repairs. The furnishings are in plain wood supplemented on the one hand by the violet cushions of the pews, on the other by the red altarcloth and kneelers in the chancel. The church was most recently repaired in 2000.